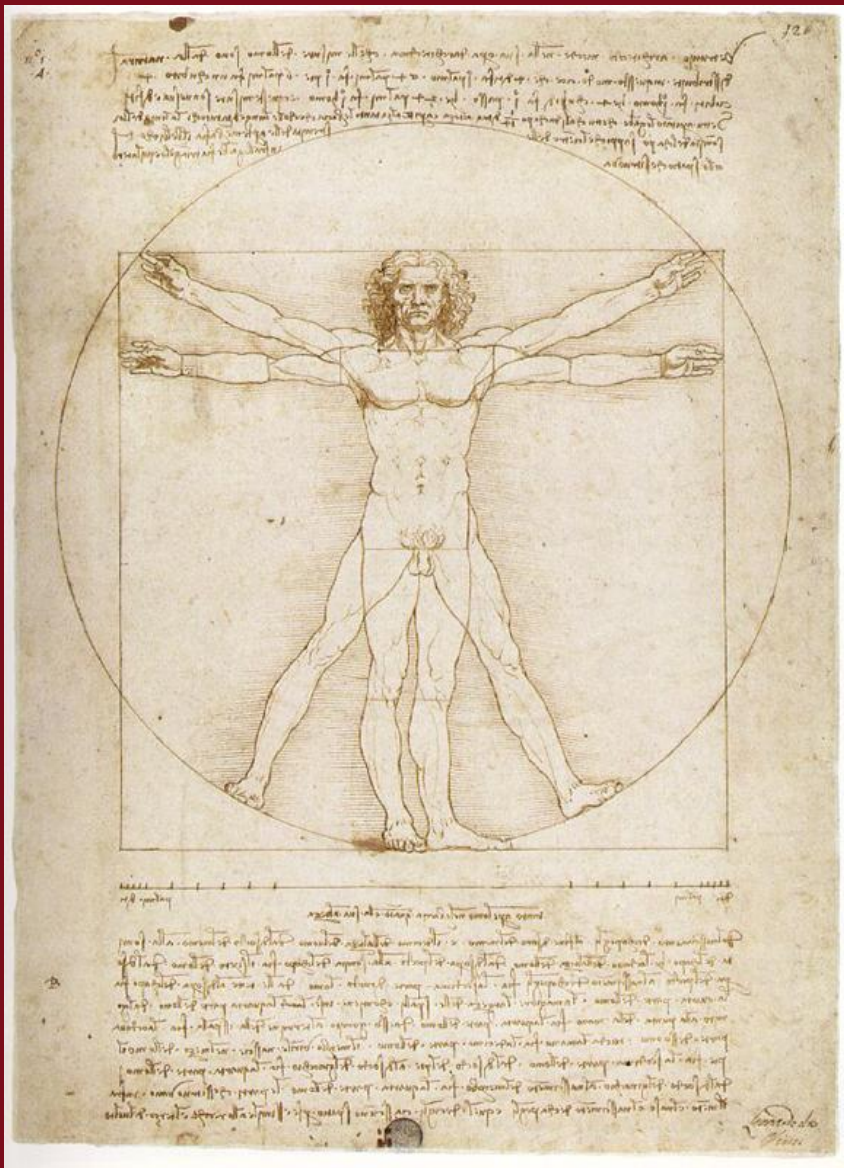

hitvédelmi
tea ház

MI AZ IGAZSÁG A DA VINCI-KÓD KÖRÜL ?

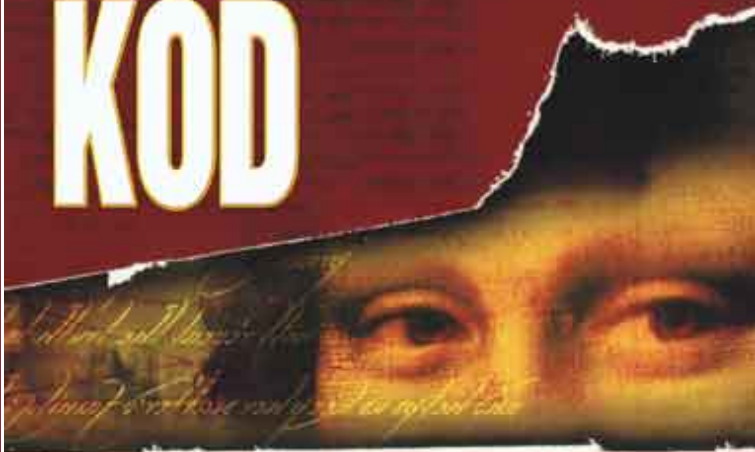

Apológia Kutatóközpont, Budapest, 2006

„A műtárgyakról, épületekről, dokumentumokról és titkos szertartásokról szóló, a regényben szereplő ismertetések megfelelnek a valóságnak.”

(A Da Vinci-kód, 11. old.)

DAN BROWN
A DA VINCI-
KÓD

Az Angyalok és démonok
szerzőjének legújabb sikerkönyve

GABO

1. fejezet

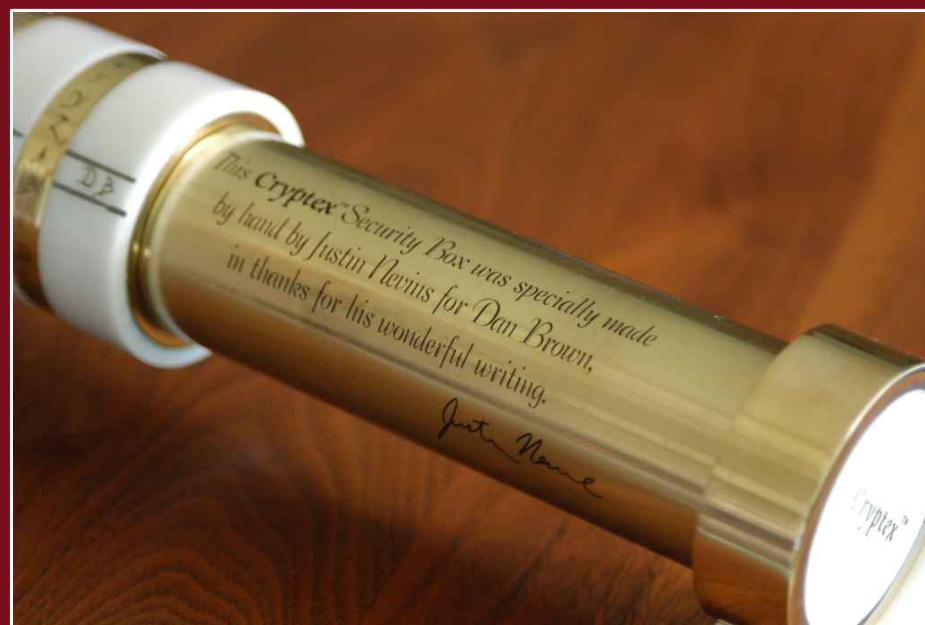

AMI BROWN
SZERINT IS
FIKCIÓ: A SZTORI

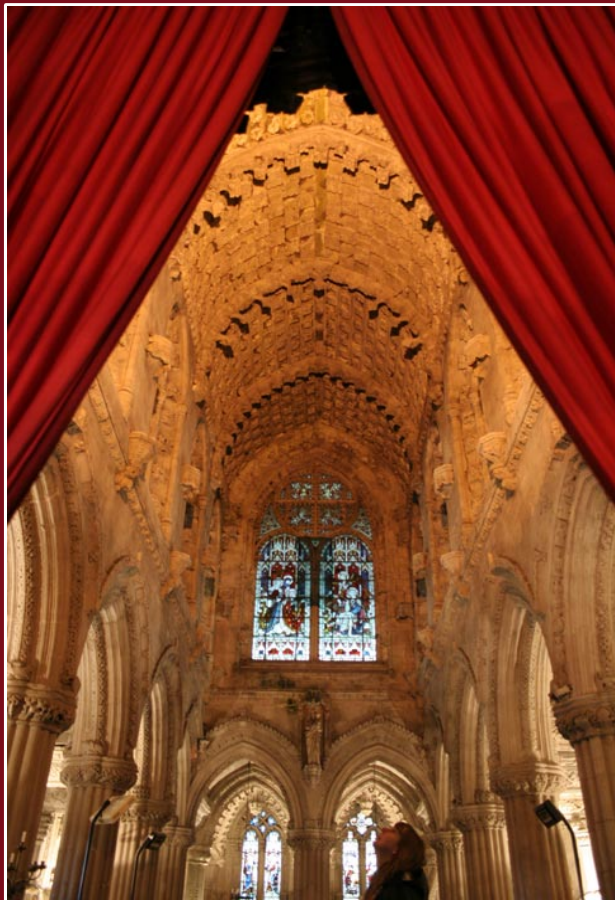
- Gyilkosság a Louvre-ban, az áldozat: Jaques Saunière, kurátor.
- Az áldozat halála előtt rejtjeles üzeneteket hagy, melyek megfejtésére Robert Langdont kérik fel.
- Langdon megismerkedik Sophie Neveu-val, az áldozat unokájával, aki beavatja titkaiba.

- Szökés a Louvre-ból, száguldozás a párizsi éjszakában a rendőrök lerázására.
- A Zürichi Letéti Bank széfjében rózsafa ládikát találnak, melyben egy cryptex rejtőzik.
- A rendőrök elől a bankvezér megszökteti/elrabolja őket, de megmenekülnek.

- Langdon ismerőséhez, Leigh Teabinghez menekülnek, aki elmondja nekik a Grál történetét, melynek szenvedélyes kutatója. Beszélgetésüket megzavarja az albínó szerzetes, Saunière gyilkosa, az Opus Dei tagja.
- Szökés Londonba. A repülőgépen felnyitják a cryptexet, mely egy másik cryptexet rejt.

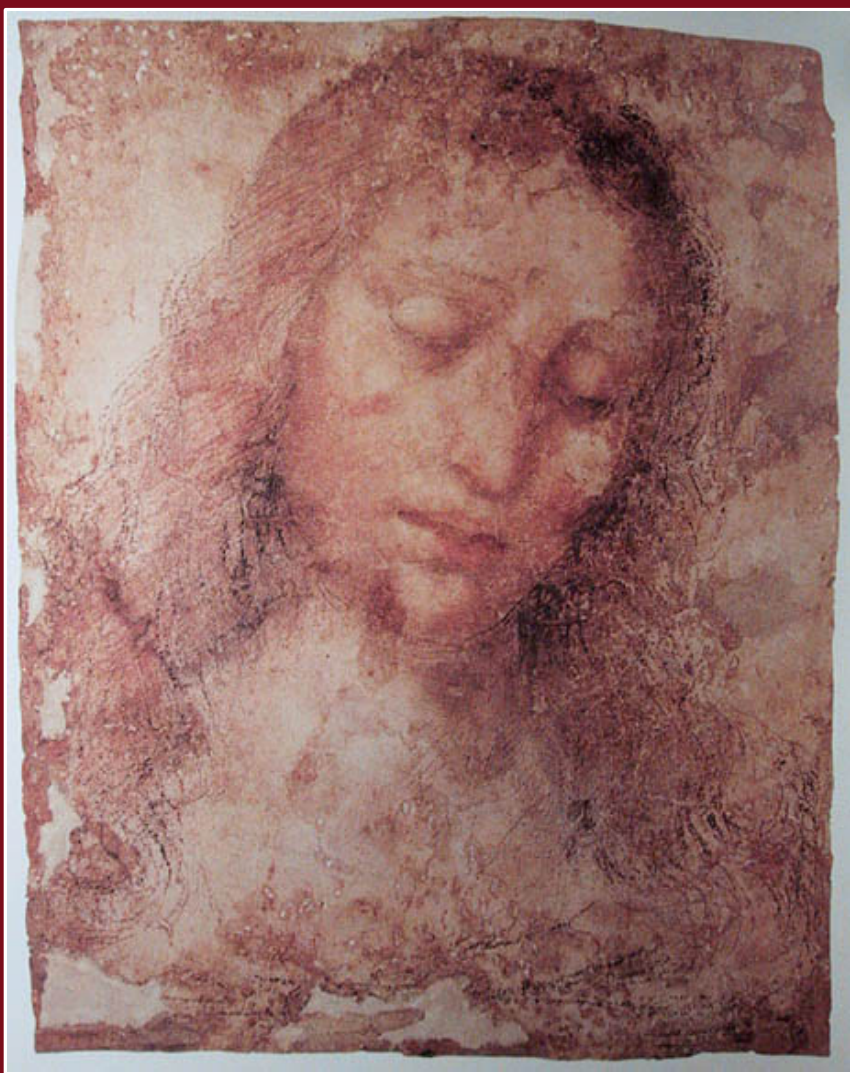

- Kódfejtés, menekülés, ember-rablás Londonban, mely során kiderül Teabing valójában összejátszik a gyilkossal és az emberrablókkal, és Langdonék ellen fordul.
- A Rosslyn-kápolnában Sophie találkozik halottnak hitt testvérével és nagyanyjával.

- Kiderül, hogy Sophie és testvére Jézus vér szerinti leszármazottai. A Szent Grál azonban nincs a Rosslyn-kápolnában.
- A valódi Grál (Mária Magdolna földi maradványai) a párizsi Louvre üvegpiramisa alatti kis piramisban rejtőznek, mely előtt Langdon hódolva borul térdre.

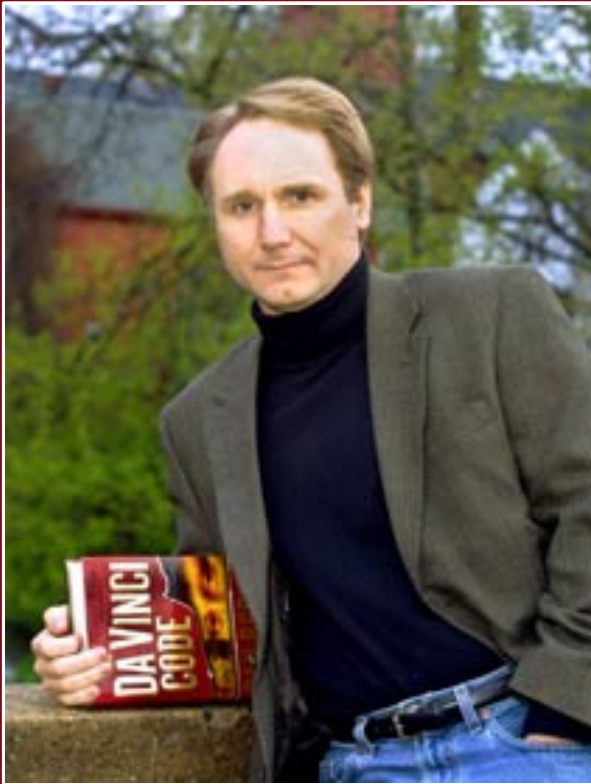

2. fejezet

AZ „ALTERNATÍV”
TÖRTÉNELEM

Dan Brown a történelemről:

„nem vagyok teljesen meggyőződve arról, hogy [a történelem] megismerhetetlen... Olyan korba lépünk... amiben mindent megkérdőjelezünk. A múltban a tudást tekintélyek adták tovább; most mi keressük és fedezzük fel magunknak.”

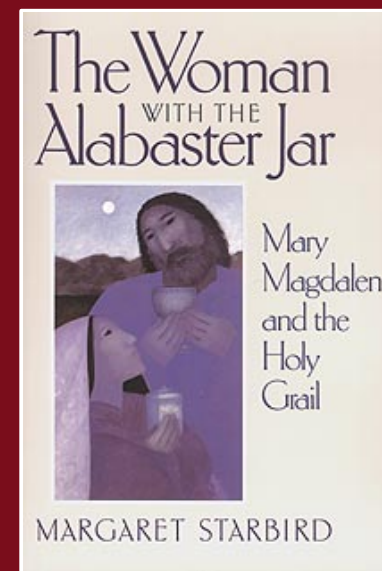
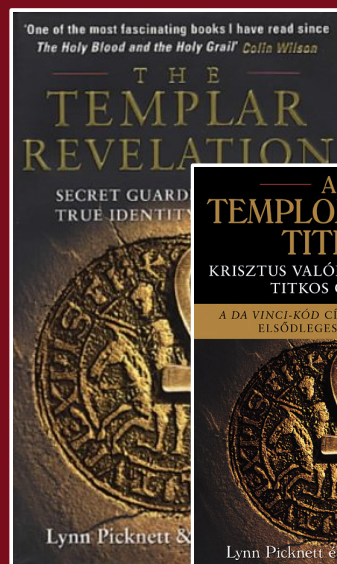
(Washington Post, 2003. július 20.)

Dan Brown a történelemről 2.

„A történelmet az írott történelem kezdete óta a »győztesek« (a hódító és fenntartó társadalmak és hitrendszerek) írják. [...] Ma már számos történész hiszi (hozzám hasonlóan), hogy egy adott elképzelés történelmi hitelességének felmérése során legelőször egy sokkal mélyebb kérdést kellene feltenniünk magunknak: Mennyire hiteles történelmileg maga a történelem?”

(www.danbrown.com)

Dan Brown „tudományos” forrásai:

„Az a lényeg ..., hogy szinte minden hazugság, amit apáink Krisztusról tanítottak nekünk” (DVK 343. o.)

„Jézus és Mária Magdolna házassága történelmi tény” (DVK 356. o.)

Az alternatív történelem sarokpontjai

- Jézus Krisztus és Mária Magdolna házassága;
- Jézus Mária Magdolnát jelöli ki egyháza vezetőjéül, de végül a patriarchális rend győzedelmeskedik;

Forrás: gnosztikus evangéliumok

Az alternatív történelem sarokpontjai 2.

- Jézus halála után Mária Magdolna Galliába menekül, ahol gyermeket szül Jézustól;
- Jézus utódai beházasodnak a Meroving-dinasztiába;

Forrás: középkori legendák

Az alternatív történelem sarokpontjai 3.

- 325: Niceai zsinat:
  - itt határozzák meg isteni személyként Jézus Krisztust
  - Nagy Konstantin parancsára átszerkesztik az Újszövetséget;
- A Grál valójában Mária Magdolna,
- Jézus utódai ma is közöttünk élnek.

Forrás: Baigent-Leigh-Lincoln

Az alternatív történelem sarokpontjai 4.

- a Sion-rend titkos szervezete és a templomosok őrzik Jézus családfájának titkát és dokumentumait;
- A Sion-rend nagymesterei pl.: Leonardo, Newton, Cocteau is.

Forrás: Les Dossiers Secrets

**Gnosztikus
evangéliumok**

**A niceai
zsinat**

**Középkori
legendák**

A Sion-rend

**Leonardo
festményei**

3. fejezet

A GNOSZTIKUS
EVANGÉLIUMOK

Kérdések

- Mi a gnoszticizmus?
- Melyek a gnosztikus evangéliumok?
- A gnosztikus evangéliumok hiteles források-e Jézus életéről?
- Hiteles történelmi forrásnak tekinthető-e az Újszövetség?

A gnoszticizmus

gnoszticizmus: ókori szellemi irányzat, mely közel-keleti misztériumkultuszok, a görög filozófia (indiai hatás) és keresztény elemek (fogalmak) keveréséből jött létre

gnózis: titkos tudás, melynek nyomán az emberi lélek visszajuthat mennyei otthonába

a gnosztikus megváltás-fogalom: a tudatlanság legyőzése titkos (okkult) ismeretek révén, az üdvösség csak a kiválasztottak részére szól

A gnosztikus evangéliumok

- 15-16 Biblián kívüli evangélium ismert, ebből csak 5 gnosztikus
- Nag-Hammadi:
  - Az Igazság evangéliuma
  - Tamás evangéliuma
  - Fülöp evangéliuma
  - Egyiptomiak evangéliuma
  - Platón: Az állam

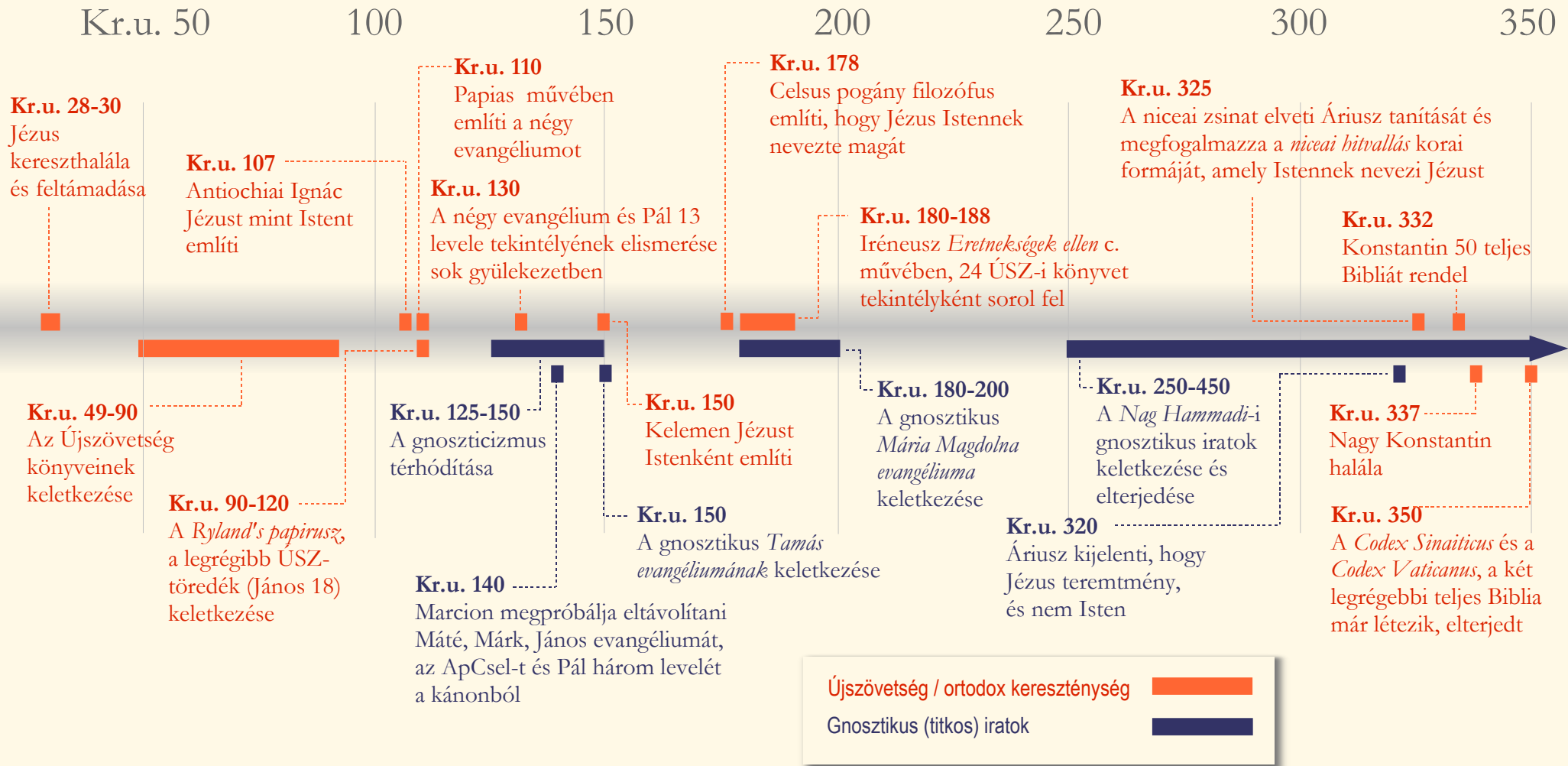
Mikor keletkeztek az evangéliumok?

Kanonikus evangéliumok

- Máté – 50-60-as évek,
- Márk – 50-60-as évek,
- Lukács – 59 és 63 között,
- János – 85 körül.

Gnosztikus evangéliumok

- Tamás evangéliuma – a 2. sz. közepe,
- Az Igazság ev. – 2. sz. közepe,
- Az egyiptomiak ev. – 2. sz. vége,
- Mária Magdolna ev. – 200 körül,
- Fülöp ev. – 200 és 350 között.

Jézus Krisztus és Mária Magdolna házassága – a gnosztikus szövegbizonyíték

„És a Megváltó társa Mária Magdolna vala. Krisztus jobban szerette őt, mint valamennyi tanítványát és gyakorta szájon csókolta.

A tanítványokat sértette ez, és kifejezték helytelenítésüket. Azt mondták neki: „Miért szereted őt jobban, mint benniünket?”

(DVK 357. o.)

„A Bölcsesség, akit meddőnek neveznek, az angyalok anyja, [Krisztus] társa pedig [Már]ia Magdolna. Az Úr jobban szerette Máriát az összes tanítványnál, és sokszor megcsókolta [a száját]. A többi asszony látta, hogy mennyire szereti Máriát, és ezt mondták neki: „Miért szereted őt jobban mindnyájunknál?”

(Fülöp evangéliuma 111-112.)

Jézus Krisztus és Mária Magdolna házassága – a gnosztikus szövegbizonyíték 2.

„Az arameus bármely szakértője elmondhatná önnek, hogy a társ szó akkoriban az arát jelentette.”

(DVK 357. o.)

- A társ jelentése nem más arám nyelven sem.
- Fülöp evangéliumát vsz. görögül írták, de csak kopt nyelven maradt fenn.

A gnosztikus evangéliumok Mária Magdolnáról

- nem egységesek,
- összességükben nem támasztják alá a feminista felfogást

„Simon Péter mondta nekik: Bárcsak távozna Mária közülünk, mert az asszonyok nem méltóak az életre. Jézus mondta: Íme, én biztatni fogom őt, hogy férfiúvá teszem; hogy ő is élő szellemmé legyen, amely hozzátok, férfiakhoz hasonlít. Mert minden asszony, aki férfiúvá lesz, be fog menni a mennyek királyságába.”

(Tamás evangéliuma, 114.; forrás: Jézus rejtett szavai, 83. o.)

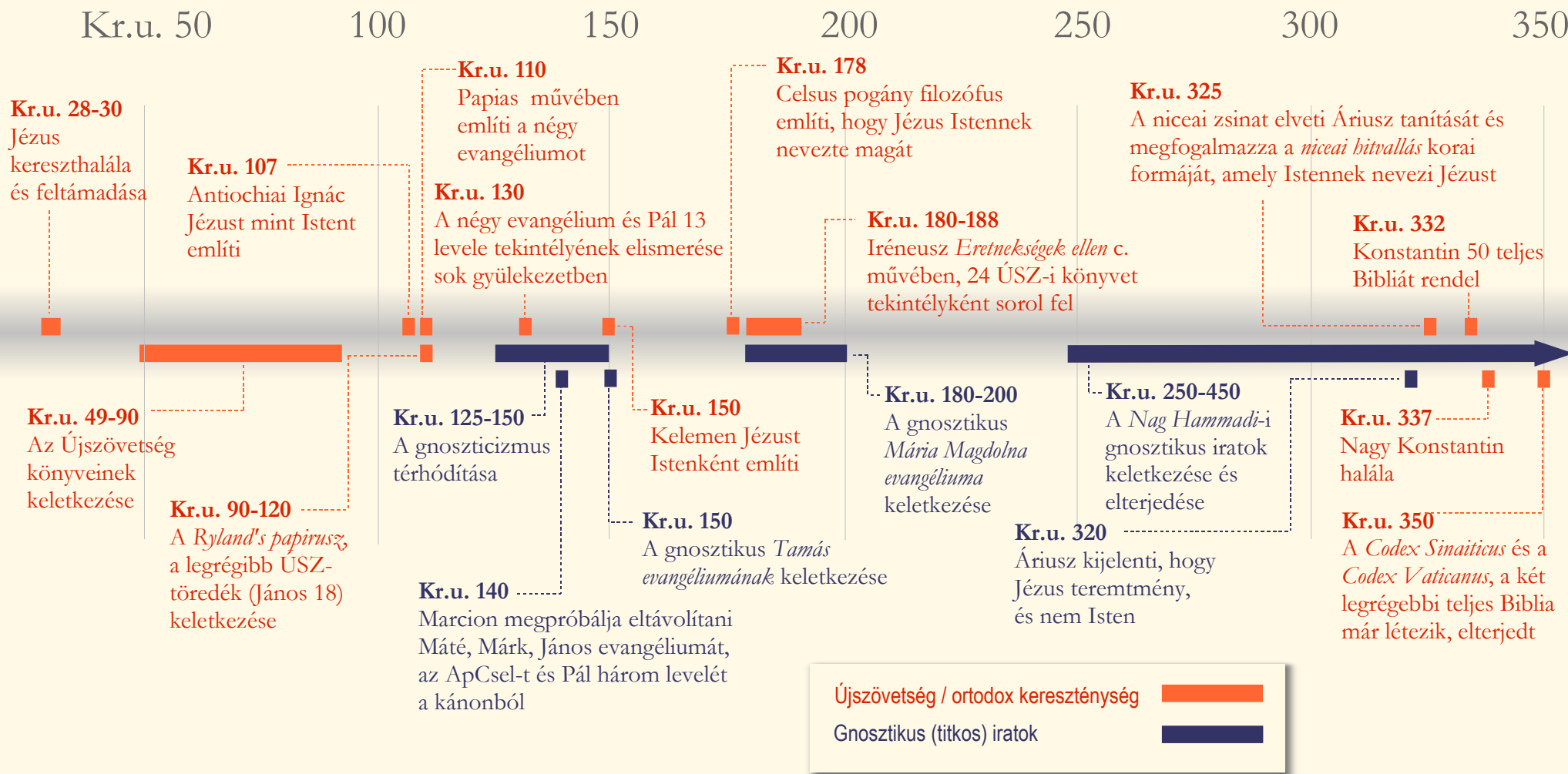
Mikor keletkeztek az evangéliumok?

Kanonikus evangéliumok

- Máté – Kr.u. 50-60-as évek,
- Márk – 50-60-as évek,
- Lukács – 59 és 63 között,
- János – 85 körül.

Gnosztikus evangéliumok

- Tamás evangéliuma – a 2. sz. közepe,
- Az Igazság ev. – 2. sz. közepe,
- Az egyiptomiak ev. – 2. sz. vége,
- Mária Magdolna ev. – 200 körül,
- Fülöp ev. – 200 és 350 között.

Máriák az Újszövetségben

- (1) Jézus anyja
- (2) a magdalai Mária
- (3) a betániai Mária, Lázár és Márta testvére
(Jn 11:1)
- (4) Jakab anyja (Mt 27:56)
- (5) Márk anyja (ApCsel 12:12)
- (6) a római tanítvány Mária (Róm 16:6)
- (7) Klópás felesége és Jézus anyjának nővére
(Jn 19:25)

Mária Magdolna az Újszövetségben

Igehelyek: Mt 27:56, 61; 28:1 (vö. Taddeus apostol:
Mk 15:40, 47; 16:1, 9 Mt 10:3; Mk. 3:18)
Lk 8:21; 24:10
Jn 19:25; 20:1-18

Amit tudunk róla:

- hét ördögöt űzött ki belőle Jézus,
- az egyik leghűségesebb követője: Galileától a keresztig,
- segédkezett a sírbatételnél,
- illatos kenetet vásárolt a holttest megkenéséhez,
- elsőként vette észre az üres sírt,
- elsőként látta meg a feltámadt Jézust (Jn 20:11-18).

Mária Magdolna primátusa az egyházban – a szövegbizonyíték

„És Péter mondá: Valóban egy asszonnyal beszélt a Megváltó anélkül, hogy mi tudtuk volna? Mi nem számítunk, és mindenki őt fogja hallgatni? Jobban szereti őt nálunk?

És felelé Lévi: Péter, te mindig is indulatos természetű voltál. Látom, most már úgy versengsz ezzel az asszonnyal, mint ellenfeleddel. Ha a Megváltó becsben tartja őt, ki vagy te, hogy megtagadhasd? A Megváltó nagyon jól ismeri őt. És azért szereti őt jobban, mint benniünket”

(DVK 359. o., Mária Magdolna evangéliuma)

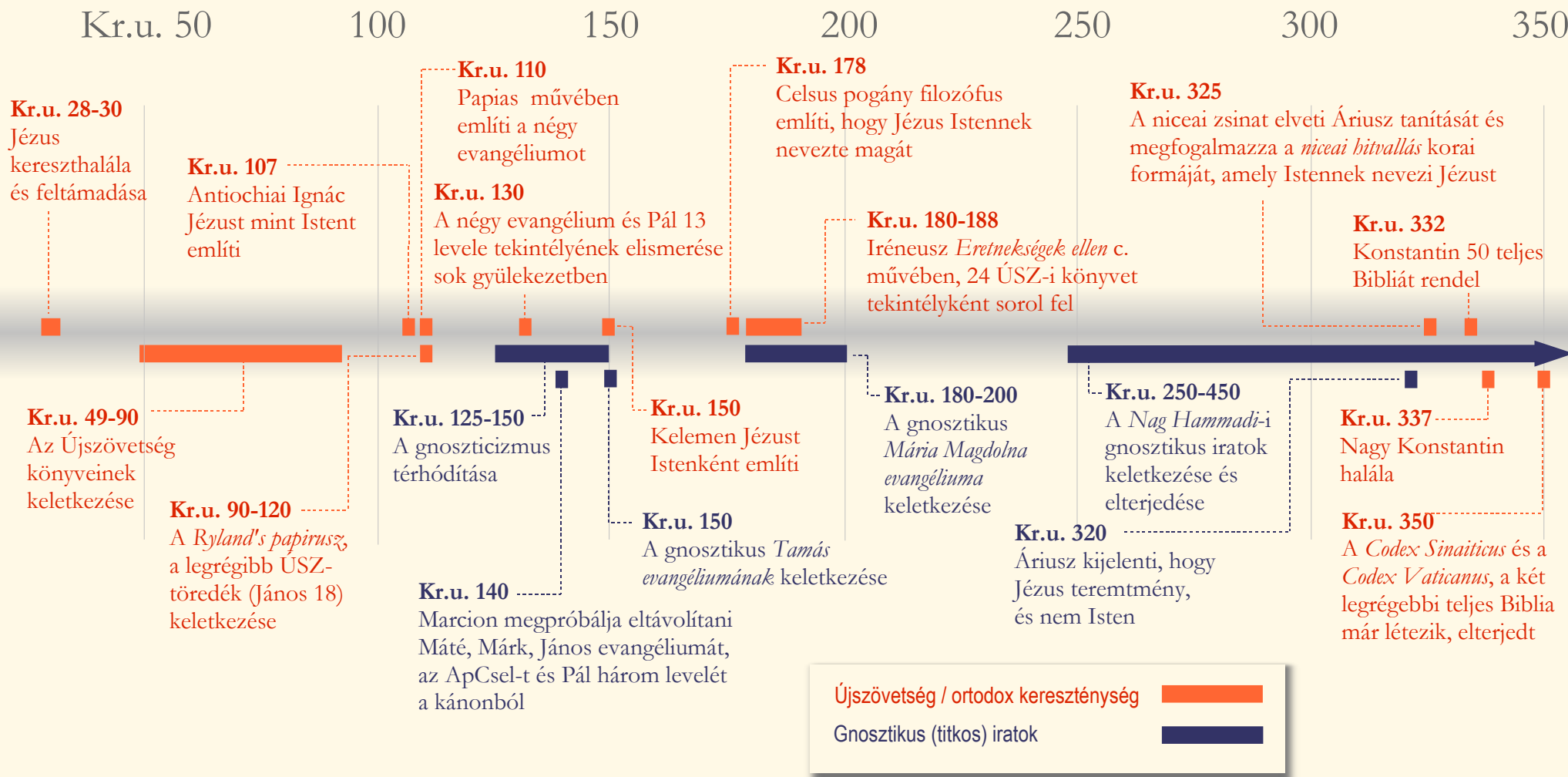
4. fejezet

AZ ÚJSZÖVETSÉG ÉS A NICEAI ZSINAT

Dan Brown szerint...

„Mivel Constantinus évszázadokkal halála után változtatta meg Jézus státusát, már dokumentumok ezrei léteztek Krisztus életéről, amelyekben halandó emberként írták meg az életét... Constantinus megrendelt és finanszírozott egy olyan új Bibliát, amely kihagyta azokat az evangéliumokat, amelyek Krisztus emberi vonásait emelték ki, és feldúsította azokat az evangéliumokat, amelyek istenségét hangsúlyozták.”

(DVK 341. o.)

A kanonizáció

- A kánon fogalma (kanonikus, kanonizált)
- Feltételek
  - Használták-e gyülekezeti istentiszteleten?
  - Visszavezethető apostolra vagy tanítványára?
  - Nem áll-e ellentétben az egyházi tanítással?
- A 4 kanonikus evangéliumon kívül sohasem kanonizáltak más evangélimokat
- A belső bizonyíték: 2Pt 3:15-16.

A kanonizáció 2. – kortárs utalások, idézetek

- Kr. u. 95 – Római Kelemen: Mt, Róm, Zsid
- Kr. u. 140 – a Hermász Pásztor c. irat: Jak
- Kr. u. 140 – Jusztinosz vértanú: Mt, Mk, Lk, Apcs és (Fil kivételével) Pál gyülekezeti levelei
- Kr. u. 150 – Polükarposz: Mt, Lk és Pál gyülekezeti levelei
- Kr. u. 170 – Ireneaus: történeti könyvek, Filem kivételével Pál összes levele, Zsid, 1Pt, 1Jn, 2Jn, Júd, Jel

Amire nincs 200 előtt utalás v. idézet: 2Pt és 3Jn

A kanonizáció 3. – Kánonok, zsinatok

Kánonok

- Kr.u. 140 – Markion ellenkánonja
- 2. sz. második fele – Muratori töredék: mind, kivéve: Zsid, Jak, 1-2Pt
- 367 – Athanasziosz: mind a 27 könyv

Zsinatok

- 325, Nicea – nem foglalkozik a kérdéssel (!)
- 363, Laodicea – meghatározza, hogy mely könyvek nem használhatóak istentiszteleteken
- 397, Karthágó – mind a 27 könyv
- 419, Hippo – mind a 27 könyv

A niceai zsinat (325)

- fő kérdés: a húsvét időpontjának meghatározása,
- Áriusz és követőinek elítélése,
- a niceai hitvallás megfogalmazása.

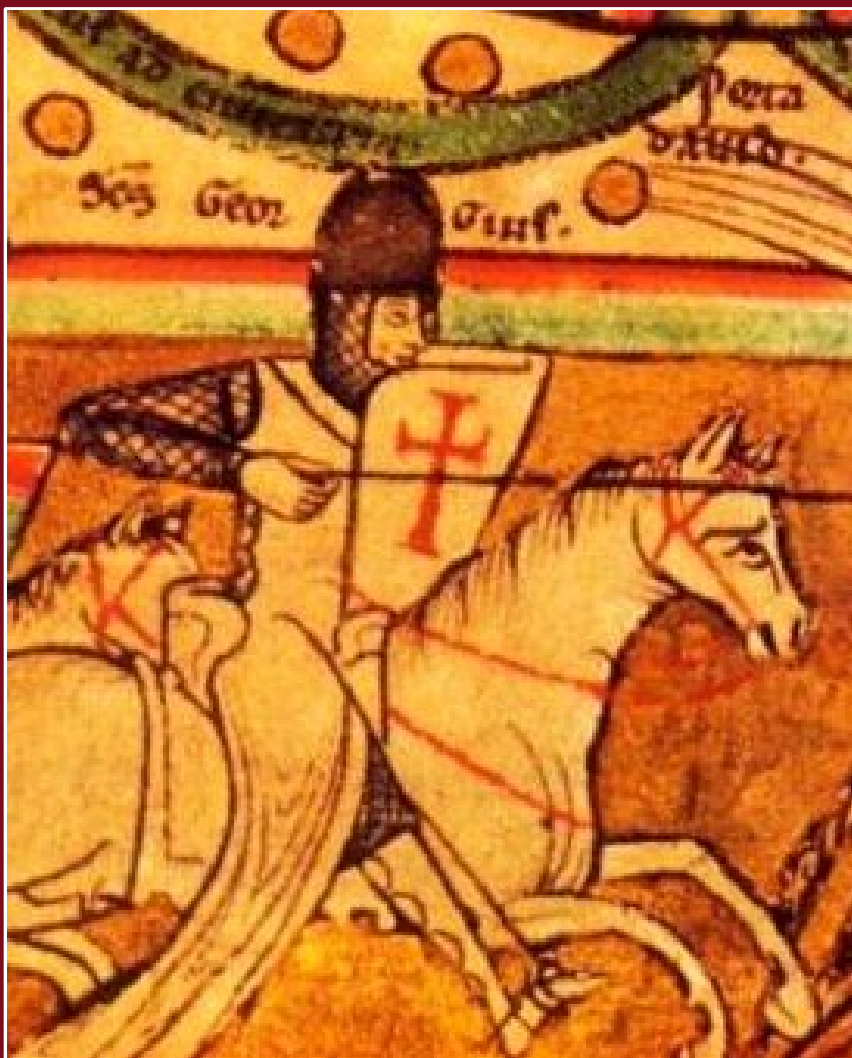
Amivel **nem** foglalkozott:

- a kanonizáció kérdései,
- a gnoszticizmus.

Jézus istenségéről

- Jézus kijelentései önmagáról (pl. Jn 10:30-33)
- apostolai: János (Jn 1:1), Tamás (Jn 20:28), Pál (Fil 2:6)
- ókeresztény írók:
pl. Antiochiai Ignác (107) – „Jézus Isten”
- ÚSZ-en kívüli ókori források:
pl. ifj. Plinius (112),
„... [a keresztények] összegyülekeznek, és váltakozva karban énekelnek az istennek hitt Krisztus tiszteletére...”

5. fejezet

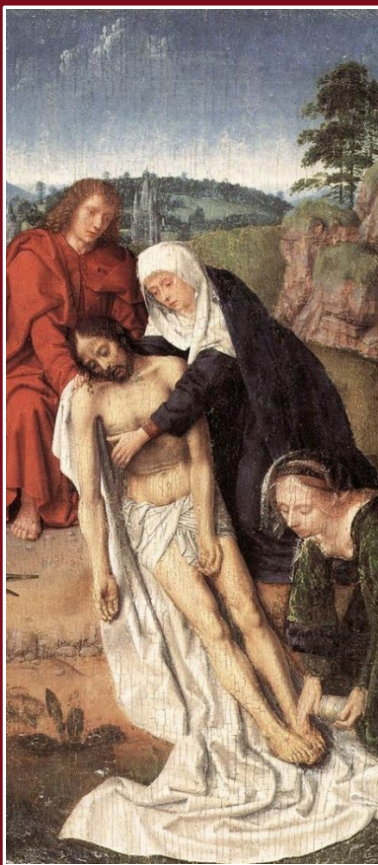
A KÖZÉPKOR: LEGENDÁK, TEMPLOMOSOK ÉS A GRÁL

Dan Brown szerint:

„Mária Magdolna állapotos volt a keresztre feszítés idején. Krisztus meg nem született magzatának biztonsága érdekében Magdolnának nem volt más választása, mint elmenekülni a Szentföldről. Jézus megbízható nagybátyja, Arimatheai József segítségével Mária Magdolna titokban Franciaországba utazott, amelyet akkoriban Galliának neveztek. Itt biztonságos menedékre lelt a zsidó közösségen belül. Itt, francia földön adott életet egy kislánynak, aki a Sára nevet kapta.”

(DVK 369. o.)

Hová ment Mária Magdolna?

- Jánossal és Máriával – a keleti hagyomány szerint – Efézusba, és ott is halt meg.
- A gallföldi látogatás legendája a 9-10. századból származik (írásba fogl. 13. sz., *Legenda Aurea*).
- A dél-franciaországi legenda nem Mária Magdolnáról, hanem két másik Máriáról szól, Sára az ő egyiptomi szolgálójuk.

Jézus utódai a Meroving-dinasztiában – bizonyíték?

- Mi a keresztények szimbóluma?
- A Merovingok származási mondája
- Mi következik ebből?

Jézus utódai a Meroving-dinasztiában – bizonyíték?

- Mi a keresztények szimbóluma?
- A Merovingok származási mondája
- Mi következik ebből?

„Azonban Krisztus leszármazottai csöndesen, rejtőzködve tovább éltek Franciaországban, mígnem az 5. században egy merész lépéssel francia királyi vérrel keresztették a vérvonalat, és létrejött a Meroving-ház néven ismert uralkodóház.” (DVK 372. o.)

Dan Brown szerint (a templomosok):

„A szemtanúk beszámolóí a Sangreal-kincsről azt állítják, hogy négy hatalmas ládát töltött meg az anyag. Azokban a ládákbán őrizték „a legtisztább iratok” néven tisztelt dokumentumokat: több ezer oldalnyi, Constantinus ideje előtt keletkezett, hamisítatlan szöveget, amelyet Krisztus első követői jegyezték le, akik igaz emberként, tanítóként és prófétaként tekintettek rá. A híresztelések szerint a kincs részét képezi a legendás Q-dokumentum is, egy kézirat, amelyről még a Vatikán is elismeri, hogy valószínű a létezése. Állítólag Jézus tanításait tartalmazza. saját kezűleg lejegyezve.”

(DVK 371. o.)

A templomosok

- Alapításuk, feladatuk
- Ismertetőjeleik
(fehér köpeny, kereszt)
- Szálláshelyük Jeruzsálemben
- Kiszorulás a Szentföldről és
pénzügyi megerősödés Európában
- 1307. október 13., péntek:
a rend vége

Dan Brown szerint (Grál):

„Jézus nemcsak hogy házas volt, de apa is... Mária Magdolna volt a megszentelt edény. Ő volt a kehely, amely Jézus Krisztus királyi vérét hordozta. Ő volt a méh, amely világra hozta az utódot, és a szőlőtőke, amelyből a szent gyümölcs szárba szökken... A Sangreal kifejezés a San Grealból vagy Szent Grálból ered. De legősibb formájában másképp választották el a Sangreal szót... Sang Real... A Sang Real szó szerint azt jelenti: királyi vér..”

(DVK 362-363. o.)

A Grál-legendák

- Mi a Grál?
- A középkori Szent Grál-legendák különbözőségei:
  - az utolsó vacsora kelyhe,
  - kibővül lándzsára, kardra, kőre,
  - 15. század: személy (Sz. Mária).
- San Greal – Sang Real? (le sang royal)

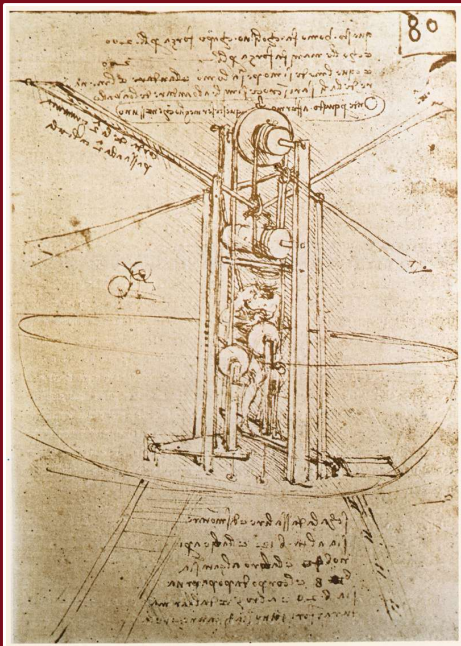

6. fejezet

LEONARDO
DA VINCI

Leonardo da Vinci (1452–1519)

- Igazi „*homo universalis*”, a természet szenvedélyes kutatója volt, folyton kísérletezett, de nem volt munkafegyelme, ezért csupán 17 befejezett műve maradt ránk.
- Nem volt különösebben vallásos, de nem is tagadta meg vallását. Az okkultizmust, alkímiát mélyen elítélte.
- Rengeteg vázlatfüzete maradt fent, melyben nyoma sincs hitrendszerrel, istennőimádattal, okkultizmussal és más hasonlókkal kapcsolatos dolgoknak.

Leonardo da Vinci: Az utolsó vacsora

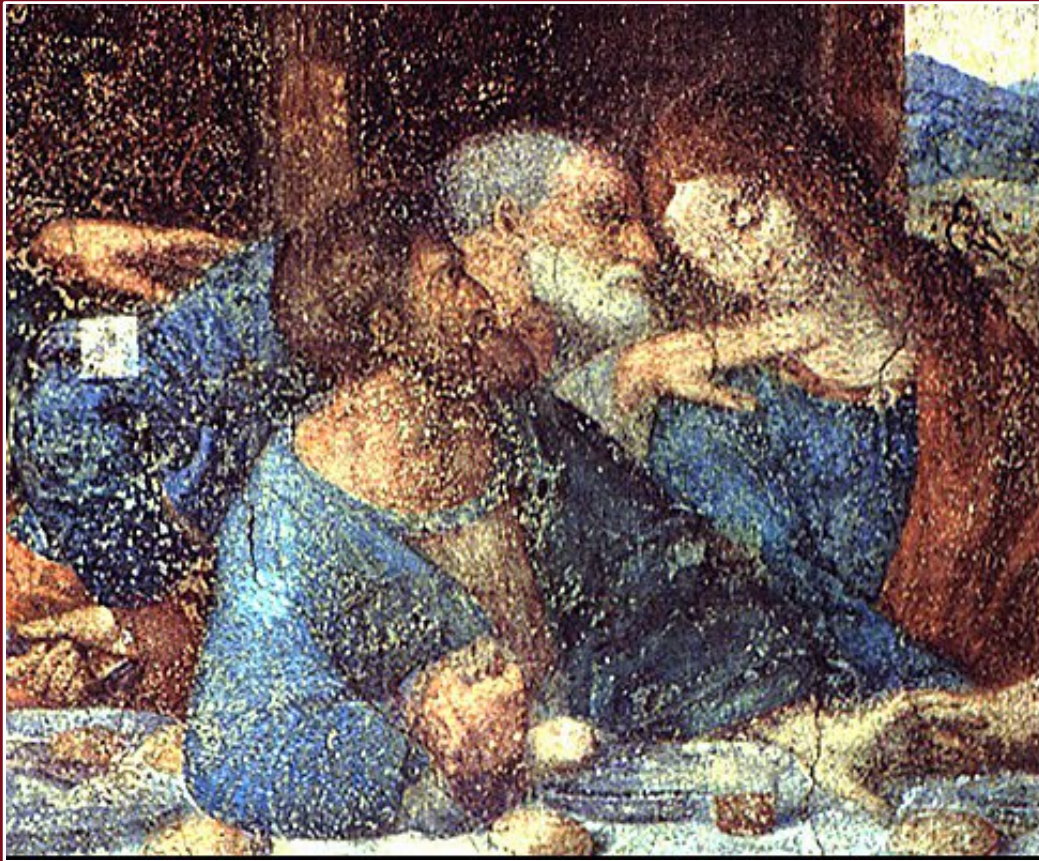

Az utolsó vacsora – Brown állításai

- A kép az úrvacsora szereztetését ábrázolja.
- A képen rajta van a Grál, amely nem tárgy, hanem személy.
- A Jézus jobbján ülő alak nem János, hanem Mária Magdolna.

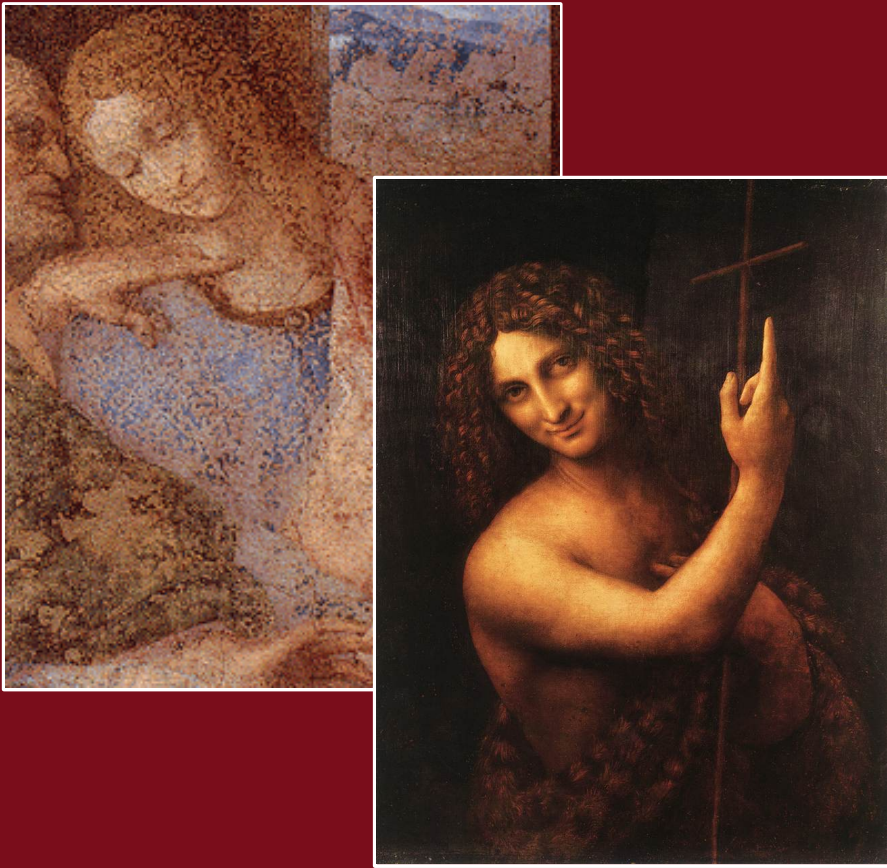
M (matrimonio= házasság) – *„a kompozícióból szinte ordít, hogy Jézus és Magdolna egy pár”* (DVK 354. old.)

Az utolsó vacsora – cáfolat

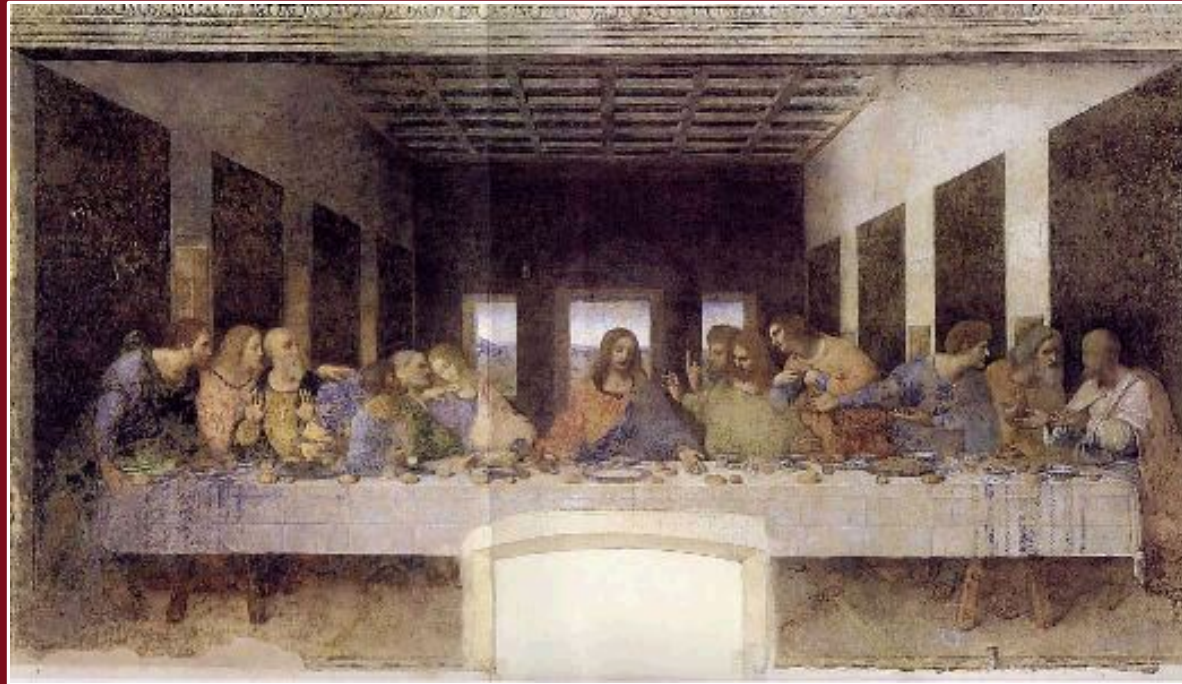
- A kép az elárultatásról szóló kijelentést ábrázolja, korabeli firenzei szokás szerint.
- A Jézus jobbján ülő hármaskör három különösen nevezetes reakció: Péteré, Júdásé és Jánosé.

Az utolsó vacsora – cáfolat 2.

- A hosszúhajú, szakálltalan, kissé nőies figura megfelel a korabeli sztereotípiáknak: a fiatal, tapasztalatlan diák típusa, aki csüng mestere szaván.

Az utolsó vacsora – cáfolat 3.

- A kompozícióban nincs V sem M alak (vagy több is van), a középső két figura széthajlása a térhatást fokozza.

Utolsó vacsora – cáfolat 4.

- Maga Leonardo több vázlatot is készített a képhez, egyiken meg is nevezi a Jézus jobbján ülő alakot: János.

Leonardo titkai – A Sziklás Madonna

1483–86

1495–1508

A sziklás Madonna – cáfolat

- A kép 195 cm magas és egy kb. 90 kg-os fakeretben van.
- B. összekeveri a figurákat (Jézus áldja meg Jánost).
- Sem „saskarom”, sem vágó mozdulat nem található a képen.
- A pereskedés oka: Leonardo nem készült el vele a megbeszélte időben.

Leonardo titkai – A Mona Lisa

- „*A világ legjobban dokumentált tréfája*” – lehet, hogy Leonardót ábrázolja nőnek öltözve.
- Nem nő, nem is férfi, az androgunitást testesíti meg.
- Címe a férfi és női istenségek (Amon és Ízisz) nevének anagrammája.

Mona Lisa – cáfolat

- A festő segédjének leltárjában a festmény címe: La Gioconda.
- A Mona Lisa cím Giorgio Vasaritól, Leonardo életrajzírójától származik. Szerinte a festmény egy helyi selyemkereskedő feleségét ábrázolja, aki a kutatások szerint valóban létezett.
- Leonardo a képet magával vitte Franciaországba, ahol élete utolsó éveit töltötte. A képet sohasem rejtette el, már saját korában is sokan másolták.

7. fejezet

LES DOSSIERS
SECRETS

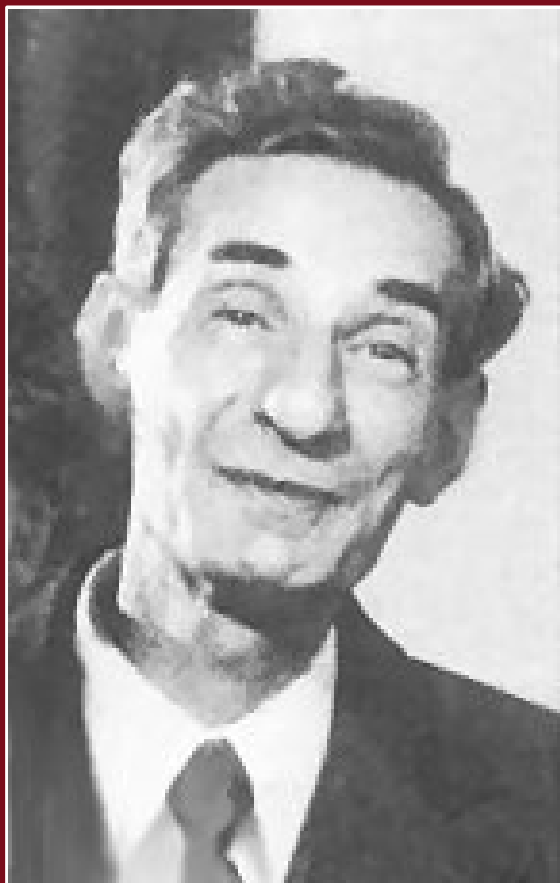
Les Dossiers Secret és a Sion-rend blöff

„A történelem egy bizonyos dátumának érkezésével a testvériség megtöri a hallgatást, és végső diadalt arat azzal, hogy a világ tudomására hozza a Sangreal-dokumentumok tartalmát, és közhírré teszi Jézus Krisztus igaz történetét.”

(DVK 387. o.)

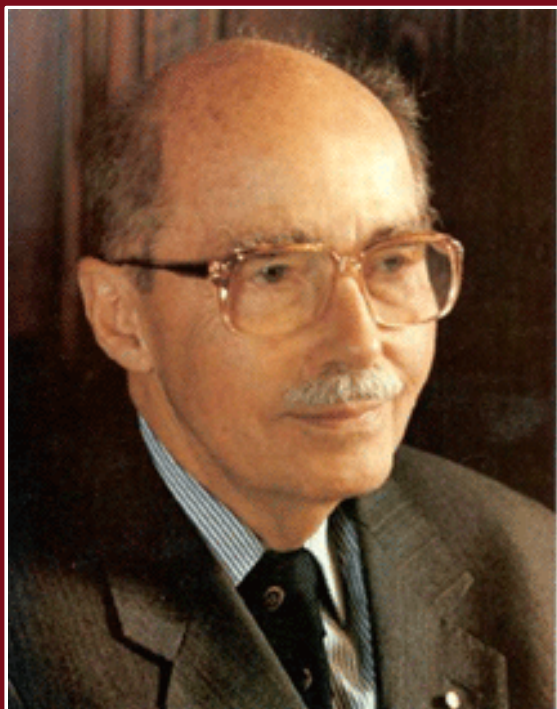
Les Dossiers Secret és a Sion-rend blöff 2.

- 1956. július 20-án bejegyzett jobboldali csoportosulás;
- vezetője, Pierre Plantard a Les Dossiers Secrets megalkotója;
- célja: bizonyítani, hogy Meroving leszármazott, ezért jogosan tart igényt a francia trónra;
- Plantard 1984-ben kilép, a rend csendben felszívódik;
- 1996, a BBC műsora leleplezi a csalást.

Jézus utódai közöttünk élnek?

- Habsburg Ottó – címei között szerepel: „Jeruzsálem királya”

„A modern Sion-rendnek nagy jelentőségű küldetése van... És természetesen nekik kell óvniuk és védelmezniük Krisztus vérvonalát. A királyi Meroving-ház néhány tagját, akinek a mi korunkig sikerült fennmaradnia.”

(DVK 373.o.)

8. fejezet

ÖSSZEGZÉS

**Gnosztikus
evangéliumok**

**A niceai
zsinat**

**Középkori
legendák**

A Sion-rend

**Leonardo
festményei**

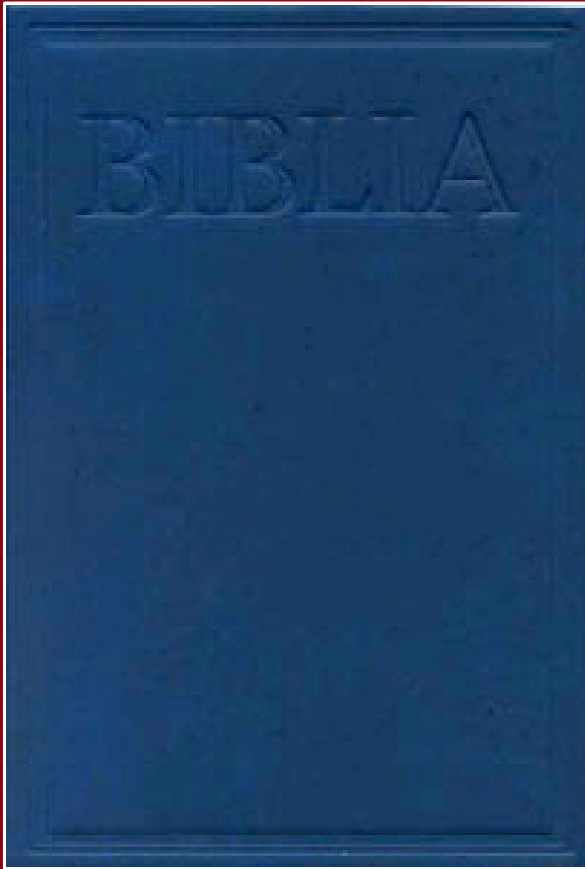

A könyv hatása

- felbosszantott történészek, vallástörténészek, művészettörténészek, zsidók, keresztények és szabadkőművesek,
- könyvek sokasága pro és kontra,
- dokumentumfilmek sokasága pro és kontra,
- Hollywood: 2006. május 18. – a magyar premier

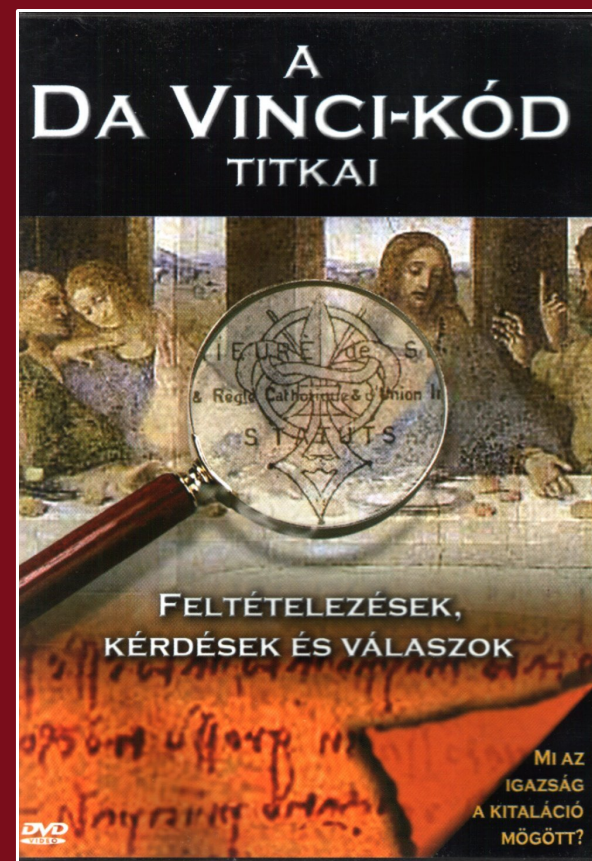
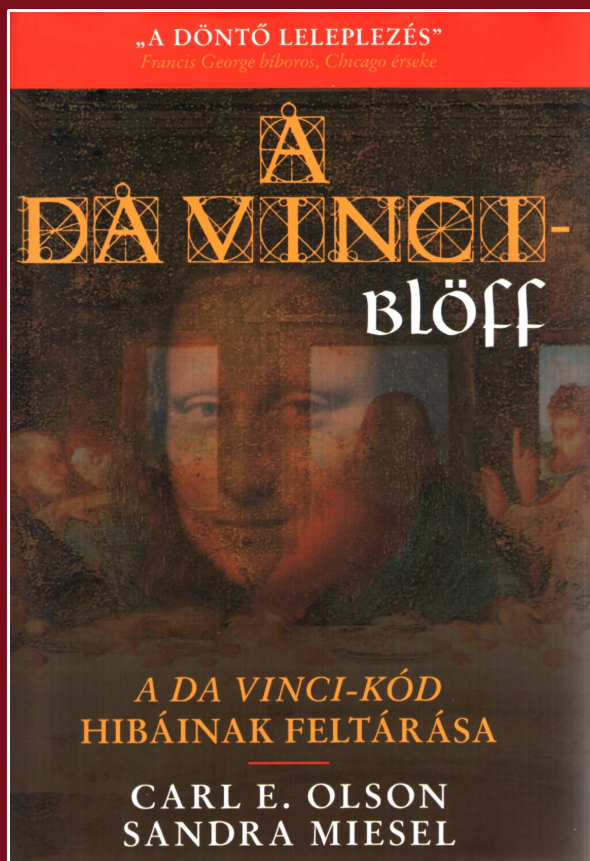
Mi lehet a szerző célja?

Tanulságok

- Ne hagyd magad becsapni!
- Ismerd meg hited alapjait!
- Jézusnak Menyasszonya? Igen!
- Jézusnak családja? Igen!
- A leghitelesebb forrás Jézusról...
- Olvasd el és beszélj róla!

Két ajánlott kritikai anyag

Irodalomjegyzék:

- A Da Vinci-kód titkai, V.I.P. ART Kft, Budapest, 2005 (DVD film)
- Adamik Tamás [szerk.]: Csodás evangéliumok, Telosz Kiadó, Budapest, 1996
- Answers to the Da Vinci Code, Rose Publishing, 2005
- Baigent – Leight – Lincoln: Az abbé titka (Szent vér, szent Grál), General Press Kiadó, 2000
- Brown, Dan: A Da Vinci-kód, Gabo Kiadó, Budapest, 2004
- Cox, Simon: A Da Vinci-kód feltörése, Gabo Kiadó, Budapest, 2005
- Jézus rejtett szavai, Vízöntő könyvek, Budapest, 1990
- Lunn, Martin: A Da Vinci-kód megfejtése, Gold Book, 2004
- Newman, Sharan: A Da Vinci-kód a történész szemével, Gold Book, Budapest, 2005
- Olson – Miesel: A Da Vinci-blöff, Gold Book, Budapest, 2005
- Picknett – Prince: A Templomosok titka, Gold Book, Budapest, 2005
- Wallace-Murphye – Hopkins: Rosslyn, Alexandra, Pécs, 2001

Képek forrásjegyzéke:

A felhasznált művészeti alkotások főként a Web Művészeti Galéria (www.wga.hu) gyűjteményéből származnak. Ezen túl más forrásokat is felhasználtunk:

- <http://yadi-n-diego.blogspot.com> – Louvre, inverz piramis
- www.jpforms.net – Louvre
- www.cryptex.org – Cryptex
- www.britannia.com – Rosetti: Holy Grail
- www.21c-online.com – templomos lovag
- www.hermeticgoldendawn.org – szeráf
- www.touregypt.net – Nag-Hammadi
- www.goarch.org – Niceai zsinat
- www.atkinson.yorku.ca – Ókeresztény hal-mozaik